

HANDVAT PARTICIPATIEBELEID

VOOR STUDENTENRADEN IN HET MBO

INCLUSIEF PARTICIPATIEBELEID VOOR STUDENTENRADEN

Dus jullie willen werken aan inclusieve manieren van werken binnen de studentenraad?

Om betrokkenheid en bekendheid op te bouwen onder een diverse groep studenten, is het belangrijk om als studentenraad te werken aan inclusieve studentparticipatie. Inclusieve studentparticipatie betekent simpelweg dat verschillende studenten betrokken worden bij de studentenraad. Met betrokken worden bedoelen we niet alleen dat studenten worden uitgenodigd om mee te doen, maar dat zij echt ervaren dat hun mening ertoe doet

Studentbetrokkenheid van verschillende groepen studenten binnen school is nodig om al deze studenten te kunnen vertegenwoordigen. Maar hoe bouw je nou een diverse en betrokken achterban op?

Je kunt eindeloos veel manieren bedenken om verschillende studenten te betrekken. Dit handvat helpt je om op ideeën te komen. Wees niet bang om het gewoon te proberen en check bij studenten wanneer zij zich gehoord voelen.

Om te checken of je doet wat werkt, helpt het om jaarlijks twee dingen vast te leggen in een participatieplan. Leg vast wat je doet om verschillende studenten te betrekken en wat je hiermee wilt bereiken. Bepaal jaarlijks wat je wilt blijven doen en wat je het komende jaar anders gaat doen. Zo werk je continu aan de verbetering van de betrokkenheid van verschillende groepen studenten bij de studentenraad.

Let op! Als studentenraad kun je het nooit helemaal ALLEEN doen. Wanneer studenten in de klas heel vaak ervaren dat hun mening er niet toe doet, dan zal de bereidheid om bij de studentenraad deel te nemen lager zijn. Docenten, opleidingsmanagers en directeurs zijn verantwoordelijk om ook bij hun taken ervoor te zorgen dat studenten ervaren dat hun mening ertoe doet.

Vraag bij het maken van je participatieplannen voor de studentenraad altijd om goede ondersteuning vanuit de school. Zij zijn namelijk verplicht om jullie goed te ondersteunen in jullie taak om studenten te vertegenwoordigen op de onderwerpen waar jullie mee bezig zijn.

Interviewer: Hoe zou de studentenraad het best om jullie mening kunnen vragen?

Student: Via een enquête. Ja, dat deden ze nu ook met die online docent van het jaar verkiezing, gewoon op je telefoon, kon heel snel! En dat was echt heel leuk!

Interviewer: Zou je zelf in de studentenraad gaan?

Student: Nee, nee, nee! Dat is wel echt te veel verantwoordelijkheid. Maar ik praat graag met ze mee, dat lijkt me wel heel leuk.

- Interview met studenten

Als studentenraad vertegenwoordig je een hele grote en diverse groep studenten. Dat is best een uitdaging. Er zijn namelijk een heleboel verschillende redenen waarom het werk van de studentenraad niet voor alle studenten even interessant is. Misschien hebben studenten geen mening over de onderwerpen waar de studentenraad mee bezig is, misschien hebben studenten eigenlijk helemaal geen beeld waar de studentenraad mee bezig is of misschien hebben ze geen tijd om mee te doen of past het soort werk niet bij hen. Dat maakt de taak om alle studenten te vertegenwoordigen soms knap lastig. Omdat studenten maar weinig naar jou toe komen, moet je hard je best doen om voor zoveel mogelijk verschillende studenten de drempel te verlagen om toch mee te doen. Dat doe je door te werken aan inclusieve studentparticipatie bij de studentenraad en door anderen binnen school enthousiast te maken om dit ook te doen door te laten zien wat dat jullie oplevert.

Gelukkig zijn zowel JOBmbo als veel studentenraden al langer bezig om zich bewust te worden van hun eigen in- en uitsluiting van groepen ondervertegenwoordigde studenten, zoals Entreestudenten, BBL-studenten of studenten van specifieke locaties die je weinig ziet. Dit handvat geeft voorbeelden van wat JOBmbo, centrale studentenraden en deelraden doen om het voor meer verschillende studenten uitnodigend te maken om deel te nemen. Ze hebben meerdere manieren gevonden om, ondanks de hogere drempels, ondervertegenwoordigde studenten op zo'n manier te betrekken dat zij het gevoel krijgen dat hun mening en ervaring ertoe doen bij de studentenraad. Deze acties om drempels te verlagen zijn in te delen in vier randvoorwaarden die ook uit eerder onderzoek van Young Inspiration (2016) blijken: cultuur, vormen, netwerken en infrastructuur. Een effectieve aanpak doet op alle fronten iets.

Daarnaast is het belangrijk om zowel acties te hebben die zich richten op het aantrekken en aanspreken van een diverse achterban en acties die ruimte geven aan verschillende meningen en ervaringen binnen de studentenraad.

1. Inclusief voor je achterban

We beginnen bij acties die je kunt doen om een diverse achterban te bereiken en te betrekken. Let wel op: het werkt niet zo dat je een aantal dingen uit de lijst kunt kiezen en dat een diverse groep studenten dan automatisch enthousiast wordt om vaker mee te doen. Inclusieve participatie gaat erover dat je actief checkt bij studenten of zij zich betrokken voelen en wat zij nodig hebben om mee te doen. De voorbeelden uit dit hoofdstuk zijn onderdelen van de dingen die studentenraden doen waaraan studenten mogelijk kunnen merken dat hun mening er wel of niet toe doet. Het zijn de variaties waar je als studentenraad mee kunt experimenteren.

Cultuur

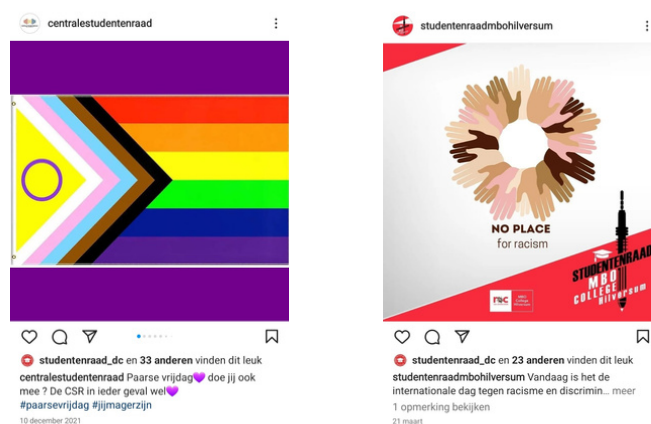
De basis van een betekenisvolle aanpak van studentparticipatie is een cultuur waarin de waarde van de ervaring van studenten begrepen wordt. Het gaat hier over bewustwording over wat je wel en niet doet en hoe dit overkomt bij studenten. In zo'n cultuur is het doodnormaal dat verschillende studenten invloed hebben binnen jouw medezeggenschapsraad. Welke variaties bestaan er op het vlak van cultuur waarmee je het steeds normaler kunt maken voor verschillende studenten om bij jou te participeren?

Taal

Net als JOBmbo ervoor gezorgd heeft dat het steeds normaler is dat mbo-studenten student genoemd worden, helpt het wanneer je als studentenraad in je taal rekening houdt met de diversiteit van je achterban. Gebruik bijvoorbeeld in je instagramposts meerdere gendervormen en reageer niet verrast wanneer iemand uit een ondervertegenwoordigde groep zich aanmeldt voor de studentenraad. Of zorg dat je filmpjes of informatiemateriaal in meerdere talen uitgeeft wanneer je achterban meertalig is.

Beeld

Niet alleen taal, maar ook beeld laat zien wie er wat te zeggen hebben binnen de studentenraad. Wanneer je in de communicatie van de studentenraad heel veel verschillende studenten ziet staan zul je eerder het gevoel krijgen dat jij ook onderdeel kunt zijn van de studentenraad. De zichtbare diversiteit in je raad is hier ook een belangrijk onderdeel van. Hoe meer zichtbare diversiteit, hoe lager de drempel voor verschillende studenten om deel te nemen.

Afbeeldingen: instagramposts van studentenraden

Evenementen en feestdagen

Herdenk en vier bijvoorbeeld Ketikoti, organiseer een iftar met studenten (of houd er in je evenementen in ieder geval expliciet rekening mee dat er studenten zijn die de iftar houden). Betrek studenten die ervaring hebben met het houden van deze evenementen en luister naar wat volgens hen de beste manier is om het te organiseren.

Kleding

Met je bestuur op de foto? Of naar een evenement waar je foto's maakt voor op je socials of waar veel studenten aanwezig zijn? Denk dan even na over wat je aantrekt. Een net (mantel)pak voel je je misschien wel heel lekker in als je tegenover een bestuurder zit, maar het verhoogt ook de drempel voor veel studenten om zichzelf daar ook te zien zitten.

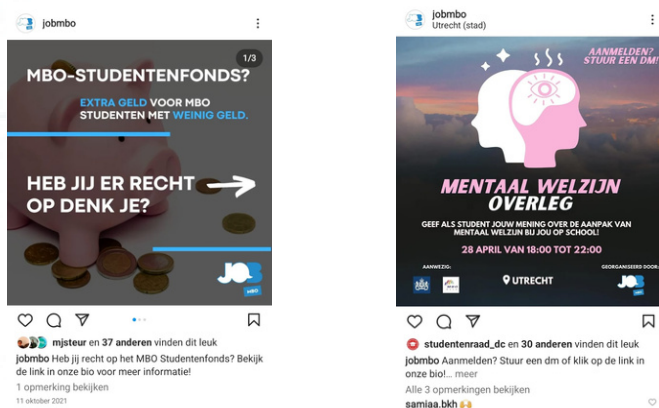
Dat betekent niet dat je nooit meer een (mantel)pak aan moet doen, maar beseft je wel welk effect het heeft op het beeld dat je achterban van je heeft.

Symbolen

Hang de LGBTQI-vlag op in je studentenraadkamer, strijd voor genderneutrale toiletten op school, plaats niet alleen op de dag tegen racisme, maar ook op andere dagen posts om te laten zien dat je tegen racisme en discriminatie bent. Deel een mooie quote of visie van verschillende religieuze studenten of bedenk een andere symbolische manier om uit te dragen dat jouw studentenraad verschillen viert.

Bespreikbaar maken

Plaats op je socials foto's van studenten die laten zien waar ze niet doorheen kunnen met hun rolstoel of deel welke regelingen je gebruik van kunt maken wanneer je meertalig bent of wanneer jij of je ouders (te) weinig geld verdienen. Of kom je erachter dat studenten vinden dat de voorzieningen nog niet goed genoeg werken? Top! dan heeft je studentenraad weer iets om voor te strijden.

Afbeeldingen: instagramposts van JOBmbo

Terugkoppelen

Een hele belangrijke actie waaraan studenten merken dat hun mening gewaardeerd wordt, is het geven van een terugkoppeling. Een goede terugkoppeling vraagt dat je de juiste verwachtingen schept (wat ga je wanneer en hoe terugkoppelen) en dat je dat ook doet. Wil je het echt goed doen? Check dan ook nog even of de student tevreden is met de terugkoppeling en de uitkomst van jouw actie of dat hij/zij/hen toch iets anders bedoelde.

Conclusie: zichtbaar kiezen voor het belang van ondervertegenwoordigde studenten

Deze studentenraad heeft het voor elkaar gekregen om aan de hand van een handtekeningactie stilleruimtes te krijgen op school.

- Gesprek bestuurslid JOBmbo

Overkoepelend geldt voor het onderdeel 'cultuur' dat het vooral belangrijk is om te laten zien dat je kiest voor het belang van ondervertegenwoordigde studenten. Laat zien dat je het belangrijk vindt dat er voor verschillende meningen en ervaringen plek is in jullie studentenraad én op school. Dit levert soms lastige discussies op want wat de één ziet als insluiting, kan voor de ander juist uitsluiting betekenen. Ga daar het gesprek over aan en maak een keuze. Neem het argument van insluiting van ondervertegenwoordigde groepen daar serieus in mee.

Participatievormen

Met het kiezen van de juiste vormen zorg je ervoor dat een inclusieve participatiecultuur wordt versterkt. Met een breed aanbod van vormen in combinatie met een bewuste uitvoer van de vormen, zorg je dat studenten met diverse interesses aan kunnen sluiten bij het werk van de studentenraad. Omdat iedere student iets anders interessant vindt, is het belangrijk dat je op veel manieren variatie aanbrengt in je aanbod. Aan welke variaties kun je op het gebied van vormen denken?

Studenten persoonlijk uitnodigen of een uitnodiging breed uitzetten

Ik ken een studentenraad die studenten actief uitnodigt om mee te denken en ervaringen te delen tijdens hun vergaderingen met het CvB. Je hoeft dan niet in de raad te zitten, maar je mag wel delen wat jij meemaakt.

- Gesprek met Studentenraadslid

Wanneer studenten persoonlijk uitgenodigd worden om mee te doen met een vorm, heb je meer ruimte om in gesprek te gaan. Daarnaast geven veel studenten aan dat je het gevoel hebt dat vormen voor jou bedoeld zijn als je direct wordt aangesproken. Als student kun je doorvragen wat het doel is om mee te doen en als studentenraad krijg je inzicht in wat studenten interessant vinden: stel dat je mee zou willen doen, hoe zou je dan mee willen doen en wat zou je daarbij nodig hebben? Op andere momenten kun je er juist voor kiezen om een uitnodiging breed uit te zetten om zo zichtbaar mogelijk te zijn.

Online en offline

Waar sommige studenten behoefte hebben om anderen goed te leren kennen en een hoge drempel ervaren om online aan te sluiten, geldt dat juist andersom voor anderen. Bij JOBmbo hebben we gemerkt dat het heel belangrijk is om voor beide groepen een plek te bieden. Bijvoorbeeld door belangrijke evenementen hybride te organiseren, en door een goede afwisseling te bieden in online en offline vormen om mee te doen.

Korte en lange vormen

Niet iedere student heeft zin om tijd te investeren om mee te praten over school. Om deze studenten toch te betrekken kun je vormen inrichten waarin je kort informatie ophaalt. Wandelgangsgesprekken zijn bijvoorbeeld een goed middel om bewust informeel informatie op te halen. Zeker wanneer je in je studentenraad nog maar weinig diversiteit hebt, is het belangrijk om open gesprekken aan te gaan met studenten die je niet goed bereikt.

Zorg dat je niet alleen korte vormen organiseert waarin studenten kort hun mening geven, maar betrek studenten in je vraagstukken wanneer er nog genoeg ruimte is om te luisteren en je vraag aan te passen. Wanneer je samen iets ontwikkelt leer je van elkaar en heb je als student meer invloed dan wanneer je alleen kort je mening geeft. Denk bijvoorbeeld aan vormen van co-creatie en projecten. Hierin krijg je als studentenraad de kans om verschillende perspectieven vanaf het begin mee te nemen en om elkaar echt te leren kennen.

Over inhoud en over vorm

Meestal worden studenten om hun mening over hun onderwijs gevraagd. Bijvoorbeeld hoe ze hun lessen burgerschap ervaren en of ze hun stagebegeleiding goed vinden. Het kan ook interessant zijn om studenten te laten meepraten over de manier waarop ze willen meepraten. Op deze manier betrek je ze niet alleen bij de inhoud van hun onderwijs en hoe je hier als studentenraad invloed op hebt, maar ook bij de manier waarop studenten zelf mee kunnen doen om dit voor elkaar te krijgen.

Conclusie: vormen passend bij je doel, thema, invloed en doelgroep

Uiteindelijk is het belangrijkste dat de vorm die je kiest past bij je doel, thema en doelgroep. Wil je studenten betrekken bij de studentenraad die nog nooit meegedaan hebben en wil je dat de drempel voor hen lager wordt? Kies dan een laagdrempelige vorm over een thema dat hen aanspreekt. Nodig studenten actief uit en bedenk van tevoren wat je met de antwoorden van studenten wel en niet kunt doen. En ten slotte gaat het erom dat je blijft focussen op het doel: komen studenten niet naar jou? Geen probleem. Dan ga je toch naar hen toe?

Netwerken van studenten

Netwerken van studenten zijn essentieel om betrokkenheid van verschillende studenten bij de studentenraad duurzamer te maken.

Een netwerk hoeft niet direct een deelraad te zijn waarin studenten regelmatig inhoudelijk meepraten. Sterker nog, netwerken bieden juist de kans om studenten laagdrempelig met elkaar en met de studentenraad in gesprek blijven te houden en om de bekendheid van de raad te vergroten. Ook hierin is het belangrijk om een goede mix aan te bieden. Niet iedere student is op zoek naar een offline gezellig netwerk en niet iedere student vindt een online platform interessant. Aan welke variaties in netwerken kun je denken?

Groot en massaal of klein en betrokken

Netwerken kun je voor verschillende doelen inzetten. Wil je gemakkelijk goede informatie delen? Of wil je juist dieper inzicht krijgen in de ervaring van specifieke groepen studenten?

Een voorbeeld van een groot netwerk is een Whatsappgroep met studenten uit verschillende klassen waarin men vragen kan stellen over school. Waar kun je terecht als je vragen hebt over het vinden van een stage? Of wat zijn je rechten als je je slecht voelt omdat je discriminatie hebt meegemaakt? Niet alleen leer je zo als studentenraad beter wat er speelt binnen school en leer je veel over de rechten en regels voor mbo-studenten. Ook vormen zich mogelijkheden om beleid te verbeteren voor studenten. Een klein netwerk is bijvoorbeeld een feestcommissie of een mediacommissie die actief bijdraagt aan de evenementen en communicatie van de studentenraad.

Netwerken onder docenten

Onderzoeker: hebben jullie ooit contact met de studentenraad?

Docent: Nee, ik als docent niet, maar misschien dat de teamleiders dat wel hebben?

Onderzoeker: En weet je wat ze doen? Zou je studenten kunnen doorsturen?

Docent: Nee, eigenlijk ook niet. Ik heb wel eens een verzoek gekregen om nieuwe studenten te werven, maar omdat je er weinig vanaf weet ga je er ook niet actief op in.

- Docent niveau 4 opleiding

Studentennetwerken houden betrokkenheid bij de studentenraad vast en geven een signaal af: de studentenraad is voor en door studenten. Toch kan het ook nuttig zijn om te investeren in de relatie met docenten. Omdat docenten vaak wat meer continuïteit kunnen bieden en vanuit een andere rol kunnen bijdragen. Vraag docenten bijvoorbeeld om schoolbrede thema's te bespreken met studenten tijdens hun lessen en de studentenraad hierbij uit te nodigen. Vaak zijn docenten niet op de hoogte van wat een studentenraad precies doet of kan betekenen. Door samen te werken kunnen zij bijvoorbeeld helpen om studenten met vragen door te sturen of om ze op de hoogte te stellen van nieuwe vormen die jullie aanbieden.

Een netwerk rondom een onderwerp of identiteit

Door samen te werken met actiegroepen binnen en buiten school kun je verschillende perspectieven verzamelen en leren om steeds beter door de ogen van verschillende studenten te kijken. Op veel scholen bestaat er bijvoorbeeld een Gender and Sexuality Alliance (GSA) of een Student of Color Association (SOCA), hoe goed is jullie samenwerking hiermee? Wat kunnen jullie voor elkaar betekenen binnen of buiten school?

Conclusie: het onderhouden van netwerken

Het belangrijkste aan netwerken is dat je ze goed onderhoudt. Bij het ene netwerk volstaat het om regelmatig een update te geven via de mail, bij het andere netwerk is het nodig om regelmatig samen te komen of op bezoek te gaan. Heb je een plek waar studenten vragen kunnen stellen? Zorg dan dat deze berichten altijd gelezen en beantwoord worden en dat je een terugkoppeling geeft wanneer je vragen hebt opgezocht of nagevraagd.

Het mooie aan netwerken is: vaak heb je niet door hoe groot je netwerk eigenlijk al is en vaak komt het voor dat verschillende studentennetwerken los van elkaar bestaan op school en daarbuiten. Het onderzoeken van mogelijkheden tot samenwerking kan beide partijen vaak veel opleveren.

Infrastructuur

Naast een cultuur, vormen en netwerken, hebben we een infrastructuur nodig die het meepraten van verschillende studenten ondersteunt. Dit zijn vastgelegde keuzes waardoor we het mogelijk en toegankelijk maken voor verschillende studenten om te participeren. Denk hierbij aan beleid rondom toegankelijkheid van een studentenraad, zoals beschikbare tijd en vergoedingen. Of denk aan middelen die het gebruik van een mix aan vormen en netwerken ondersteunen, duurzaam maken of aanjagen, zoals vastgelegde keuzes in het gebruik van communicatiekanalen. Aan welke onderdelen en variaties in infrastructuur kun je denken?

Aanmeldtermijn

Veel studentenraden denken na over hun aanmeldtijd. Van wanneer tot wanneer kunnen studenten zich aanmelden voor de studentenraad? En voor welke termijn vorm je dan een studentenraad?

Vaak zijn er goede redenen om de aanmeldtermijn halverwege het jaar in te laten gaan. Aanmeldingen lopen bijvoorbeeld terug wanneer je aanmeldtermijn verplaatst naar het begin van het jaar omdat studenten nog kennis moeten maken met school. Wanneer je je bewust bent dat deze aanmeldtermijn een drempel is voor studenten van kortere opleidingen, kun je opties gaan onderzoeken om meedoen toch aantrekkelijker voor ze te maken. Je kunt bijvoorbeeld werken met twee aanmeldtijden of een andere rol mogelijk maken waarmee je toch bereikt dat studenten ervaren dat de medezeggenschap op school ook voor hen bedoeld is en waardoor je hun stem duurzaam mee kunt nemen.

Proefperiodes

De drempel om deel te nemen aan een studentenraad is vaak hoog voor studenten. Studenten vinden het vaak wat een studentenraad precies doet, hoeveel tijd je eraan kwijt bent en of het eigenlijk wel iets voor jou is. Sommige studentenraden werken daarom met proefperiodes waarin studenten kennis kunnen maken met de studentenraad. Je zit niet direct ergens aan vast, maar je mag gewoon meelopen en kennismaken. Naast het feit dat dit een inwerktraject vergemakkelijkt, verlaagt dit ook de drempel voor studenten om gewoon eens te komen kijken.

Actief en persoonlijk werven bij groepen die je weinig bereikt

Omdat het voor sommige groepen studenten minder logisch is om zich aan te melden voor de studentenraad, helpt het om daar in je werving rekening mee te houden. Zorg dat je studenten actief uitnodigt om mee te doen. Bijvoorbeeld door langs klassen te gaan. Het doel is niet alleen om te werven, maar ook om te luisteren naar de studenten en om daarvan te leren, om contacten te leggen en te zoeken naar dingen die je kunt doen om het makkelijker te maken voor deze studenten om vaker mee te praten over thema's op schoolniveau.

Communicatiekanalen

Welke communicatiekanalen je gebruikt maakt veel uit voor het publiek dat je bereikt. Zorg dus voor een goede mix aan online en offline kanalen die je gebruikt om verschillende studenten te bereiken. Denk aan: Instagram, TikTok, posters, flyers, de communicatieborden op school, de website, het studentenportaal, WhatsApp, etc.

Communicatieplan

Continuïteit in je communicatie is belangrijk om volgers te verkrijgen en behouden. In je communicatie werkt het goed om veel verschillende verhalen te vertellen en veel verschillende perspectieven van studenten te laten zien. Breng variatie aan in de vormen waarin je post: filmpjes, informatie-sheets, foto's, GIF's, en de onderwerpen. Denk hierbij ook aan onderwerpen die vooral gelden voor ondervertegenwoordigde studenten. Een communicatieplan kan je ondersteunen om zicht te houden op de variaties waar je rekening mee wilt houden.

Een plek om samen te komen

Een studentenraadkamer waarin je de ruimte hebt als student om samen te komen, plezier te hebben en jezelf te zijn, voor en door studenten is voor veel studenten een belangrijk signaal dat de school een plek is waar studenten iets te zeggen hebben.

Toegankelijkheid en inrichting studentenkamer

Het hebben van een studentenkamer is stap één, hoe je deze inricht en de locatie van deze kamer zenden een sterk signaal naar studenten die vertelt voor wie de studentenraad bedoeld is. Is er rekening gehouden met slechtziende studenten, of studenten in een rolstoel? Welke posters hangen er in de kamer? Voor wie is de kamer dichtbij en voor wie ver weg en wat is er voor de studenten waarvoor de kamer ver weg is? Betrek verschillende studenten bij de inrichting van je kamer om de kamer een zo welkom mogelijk gevoel te geven.

Conclusie: Maak je beleid ondersteunend aan je doelen

Inclusieve studentparticipatie draait erom dat je je studentenraad zo toegankelijk mogelijk maakt voor zo veel mogelijk verschillende studenten. Met geld, communicatie, beleid, afspraken, regels, tijd, spullen en plekken faciliteer je een inclusieve manier van werken. Hoewel faciliteiten vaak heel vast lijken, kun je hier als studentenraad met goede argumenten constant een beetje verbetering in brengen. Door te onderzoeken wat de drempel verlaagt voor studenten om deel te nemen kijk je beetje bij beetje wat je nodig hebt om dat voor elkaar te krijgen.

2. Inclusie binnen een studentenraad

Studenten aantrekken en uitnodigen is één kant van de medaille, tegelijkertijd is het belangrijk om studenten binnen de studentenraad het gevoel te (blijven) geven dat verschillende meningen ertoe doen. Ook deze acties en keuzes kun je opdelen in de vier categorieën: cultuur, vormen, netwerken en infrastructuur. Bepaalde onderdelen die hiervoor onder deze categorieën genoemd zijn, gelden zelfs ook binnen de raad. Hier voegen we nog een aantal variaties toe.

Cultuur

Hoe ga je binnen je studentenraad of bestuur met elkaar om? Wie krijgt het woord en hoe wordt er op elkaar gereageerd? Een cultuur binnen de raad waarin het duidelijk wordt dat verschillende meningen worden gewaardeerd is heel belangrijk. Hoewel je afspraken kunt maken en een bepaalde manier van werken hebt binnen je raad, hebben samenwerkingspartners hier vaak grote invloed op: hoe een College van Bestuur de rollen binnen een raad aanspreekt heeft bijvoorbeeld vaak invloed op hoeveel iemand binnen een raad te zeggen heeft.

De bestuurscultuur

In veel bestuursculturen is het normaal dat de voorzitter het woord voert, wordt aangekeken of aangesproken in gesprekken, wordt gevraagd voor de belangrijkste taken of op de foto wordt gezet met de directie. Ook de uitspraak 'Ik ben maar algemeen lid' kom je binnen studentenraden en JOBmbo regelmatig tegen. Niet alleen is dit zonde van de kennis en ervaring hiermee te weinig ruimte geeft in gesprekken, ook geeft het een beeld af dat het voorzitterstalent de belangrijkste is in een studentenraad. Daag deze bestuurscultuur uit door expliciet waardering uit te spreken en te laten zien voor de andere taken binnen je bestuur.

Bestuurscultuur:

Een vereniging en bestuur is indirect gebonden aan bepaalde gewoonten en (gedrags)regels die kunnen resulteren in een hiërarchie, portefeuille gebonden werkzaamheden, een (te) prominente voorzitter of te veel opgaan in je functie. In sommige situaties kan dit zelfs zorgen voor ongelijkheid en eilandjes, wat ongunstig is. Dit bestuursjaar hebben wij gefunctioneerd als collectief op veel vlakken. Dit heeft geleid tot verspreide media/project-aandacht (met betrekking tot alle bestuursleden), gelijkheid binnen het bestuur en breed gedragen standpunten. Binnen de vereniging is dit ervaren als positieve bestuurscultuur.

Afbeelding: onderdeel uit jaarverslag JOBmbo

Ingrijpen

Om iedereen het gevoel te geven dat hun mening ertoe doet binnen het bestuur is het heel belangrijk om voor elkaar op te komen. Zie je dat iemand gepest wordt of anders behandeld wordt dan anderen? Grijp dan in. Zeg er bijvoorbeeld iets van in de groep, overleg met degene die gepest wordt wat je er samen aan kunt doen, maak het onderwerp algemeen bespreekbaar of ga individueel praten met de pester(s). Door in te grijpen zorg je dat er voor iedereen een veilige sfeer ontstaat in de studentenraad.

Vormen

Met het kiezen van de juiste vormen zorg je ervoor dat een participatiecultuur wordt versterkt, ook binnen de studentenraad.

Online en offline

Ook binnen een studentenraad bestaat er verschil in communicatievoorkeuren, reistijd en beschikbare tijd. In de coronatijd hebben we op afstand leren vergaderen. Hoewel dit niet in alle gevallen een goed idee is om online te vergaderen, biedt het wel een mogelijkheid om mee te doen wanneer je verder weg woont of om een stage te combineren met het raadswerk.

Vormen van beslissingen maken

Wie hakt de uiteindelijke knoop door? En hoe doe je dat? Weegt voor elk onderwerp ieders mening even zwaar? Ook binnen vormen van beslissen valt er veel variatie aan te brengen. Bij JOBmbo werken we vaak met het BOB-model, waarbij je eerst feiten onderzoekt rondom een thema en zoveel mogelijk verschillende kanten belicht. Vervolgens vormt ieder zijn/haar/hun oordeel en sluit je af met een besluitvorming door middel van stemmen. Over het algemeen is dit een goed uitgangspunt omdat het zo 'objectief' en democratisch mogelijk ieders inzicht meeneemt. Maar voor sommige onderwerpen kun je er ook voor kiezen om prioriteit te geven aan de ervaring en argumenten van een kleine groep studenten. Denk aan het onderwerp stagediscriminatie: wanneer je dit niet meemaakt, moet jouw mening dan even zwaar wegen?

Netwerk

Als draaiende studentenraad ben je constant in contact met elkaar en met andere studenten, docenten, content-makers of andere samenwerkingspartners. Ook in netwerken kun je keuzes maken die meer of minder bijdragen aan hoe welkom studenten zich voelen in de studentenraad.

Creëer kansen voor je netwerk

Is het tijd om iets te maken, vorm te geven, te organiseren, ergens over mee te praten of denken, muziek te maken, hapjes te bereiden, of een andere toffe taak uit te voeren? Denk dan na over wie je de kans biedt om die opdracht uit te voeren. Kun je studenten van niveau 2 of Entree betrekken? Of kun je beveiligers inzetten? Studenten vertrouwen op hun expertise is ontzettend belangrijk bij het gevoel of je de studentenraad je waardeert. Wanneer je altijd met externe bureaus werkt of alleen maar met medewerkers van school geeft dat niet het beeld af dat je het talent van studenten waardeert. Maar vergeet niet te checken onder welke voorwaarden studenten het zelf interessant vinden om mee te doen.

Infrastructuur

Ten slotte kun je binnen je raad je infrastructuur aanpassen om diversiteit binnen je raad vast te houden en te vieren. Hiervan hebben we heel veel goede voorbeelden gezien.

Inhoudelijke jaarplannen

Inhoudelijke jaarplannen die je deelt met je achterban kunnen een motor vormen van inclusieve studentparticipatie bij de studentenraad. Wanneer je verschillende studenten betreft bij het vaststellen van je jaarplannen leg je in je werkwijze vast dat verschillende studenten invloed hebben op wat de studentenraad doet. Maak plannen zo concreet en klein mogelijk en maak er niet te veel. Daardoor maak je ze haalbaar en kun je de successen die je haalt vieren. En zorg dat je een vorm kiest die echt aankomt bij de studenten. Denk aan een stembus, een video of een evenement. Niet alle studenten zullen direct (serieus) meedoen, maar je geeft wel inzicht en invloed aan je achterban.

Tijd, tijd, tijd!

Studentenraden hebben (bijna) altijd een tekort aan tijd. Om aan inclusieve studentparticipatie te doen heb je dit echter wel nodig. Onderzoek dus manieren om studentenraadsleden meer tijd te geven die ze kunnen investeren in de studentenraad en in het betrekken van andere studenten bij de studentenraad. Vrijstellingen van onderdelen van het vak burgerschap zijn hiervan een voorbeeld, maar ook het keuzedeel Invloed en Medezeggenschap in Organisaties. Sommige scholen kiezen ervoor om van de studentenraad een excellentietraject te maken. Dit zijn allemaal manieren die een studentenraad ondersteunen om meer tijd vrij te maken voor hun functie in de studentenraad. En vind je geen oplossingen? Dan kun je het probleem altijd nog voorleggen bij je College van Bestuur, zij zijn uiteindelijk verantwoordelijk om er een oplossing voor te vinden.

Begeleiding

Een begeleider van de studentenraad heeft heel veel invloed op de mate waarin een studentenraad aan inclusieve participatie kan doen. Naast dat een begeleider veel (juridische) kennis nodig heeft van de rechten van een studentenraad, is het belangrijk dat een begeleider organisatorische continuïteit kan bieden, overzicht heeft over wat er in een jaar moet gebeuren, samenwerkingen binnen verschillende colleges kan aanjagen, individuele leden kan coachen in hun taak, je goed kunnen verplaatsen in de ervaring van verschillende studenten en objectief kan adviseren.

Het begeleiden van een studentenraad is een ingewikkelde taak omdat je van alle markten thuis moet zijn. Vanuit verschillende raden horen we daarom bij JOBmbo steeds vaker dat de taak door minimaal twee begeleiders uitgevoerd moet worden. Eén begeleider richt zich hierin meer op de coachende en organisatorische kant van de begeleiding en de andere begeleider zorgt dat de studentenraad goed in contact staat met de directie en goed en op tijd wordt ingelicht over officiële stukken en de rechten van de raad. Als studentenraad kun je hierop maar weinig invloed uitoefenen, behalve door in onderhandelingen met je directie goed zichtbaar te maken welke begeleiding je nodig hebt.

Quota

Het liefst hebben wij 2 studenten van iedere locatie in de Centrale Studentenraad. In de deelraden zit het liefst één student vanuit iedere daarbijbehorende opleiding.

- Antwoord studentenraad vragenlijst JOBmbo 2022

Sommige studentenraden werken met een vaste verdeling van locaties, opleidingen, niveaus of zelfs leerrichtingen die vertegenwoordigd moeten zijn in de studentenraad. Dit kan een goede manier zijn om jezelf scherp te houden dat je verschillende studenten betreft. Let wel op: wanneer dit de enige regel is die je opstelt om je studentenraad zo representatief mogelijk te houden. Veel vormen van diversiteit lenen zich niet voor deze maatregel, zoals seksualiteit, huidskleur of ondersteuningsbehoefte en voor sommige studenten is de studentenraad niet de meest interessante vorm om aan deel te nemen. Om deze studenten toch te vertegenwoordigen is het belangrijk om hen op andere manieren te betrekken.

Heldere, logische taken

Ten slotte maakt het het makkelijker om georganiseerd te werken aan inclusieve participatie als duidelijk is wat er van je verwacht wordt. In veel studentenraden komen we tegen dat het voor studentenraadsleden het al best ingewikkeld is om binnen afzienbare tijd hun eigen taak goed onder de knie te hebben, laat staan om andere studenten daarbij te betrekken. Het helpt wanneer er een heldere taakverdeling is. Bijvoorbeeld door te werken met bestuursrollen, portefeuilles en een goed inwerktraject.

3. De combinatie is de sleutel

Er zijn een miljoen acties te bedenken die je kunt doen om de drempel voor verschillende studenten te verlagen om te participeren bij de studentenraad. Echter, geen enkele van deze acties werkt als op zichzelf staande maatregel. Wanneer je alleen in je taal en beeld rekening houdt met je diverse achterban, maar vervolgens geen vormen aanbiedt waarin studenten ook mee kunnen doen, zal dat er niet voor zorgen dat meer verschillende studenten zich betrokken voelen bij jouw studentenraad. Een combinatie van acties is nodig om betekenisvol samen te werken met verschillende studenten. Merk je dat studenten niet meteen enthousiast zijn? Blijf proberen, want ondanks dat er vormen zullen zijn die voor jullie niet werken, is er altijd een manier te vinden om meer verschillende studenten te betrekken. Vraag daarbij gerust om hulp van anderen!

© 2022 Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB). Alle rechten voorbehouden. Het is niet geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in publicaties zonder nauwkeurige bronvermelding. Het onderzoeksrapport kan worden gedownload via www.jobmbo.nl.

Dit handvat is onderdeel van het rapport Jij Beslist Mee 4.0 naar inclusieve studentparticipatie.

JONGERENORGANISATIE BEROEPSONDERWIJS

Drieharingstraat 6

030 79 00 915

3511BJ Utrecht

info@jobmbo.nl

Nederland

www.jobmbo.nl